

DETTE TRENGER DU Å VITE OM
**AVKRIMINALISERING
OG LEGALISERING**

Narkotikapolitikk i Norge

Ruspolitikk er mye diskutert, og i Norge er det lagt frem forslag til ny rusreform. I diskusjonen brukes begrepene legalisering og avkriminalisering mye, men hva betyr de egentlig, og hva er forskjellen?

Ruspolitikken blir ofte kritisert fra ulike synsvinkler og synspunktene på hvordan den kan bli bedre for ulike grupper varierer. De fleste er enige om at de som allerede bruker rusmidler må behandles bedre og de fleste er også enige om at færrest mulig skal få problemer med rusmidler i utgangspunktet.

I tillegg til alkohol, som er et lovlig rusmiddel, finnes det mange rusmidler som i dag er ulovlige og klassifiseres som narkotika. Dette inkluderer mange forskjellige typer stoffer, som cannabis, heroin, MDMA og kokain.

I Norge er det svært få ungdommer som bruker ulovlige rusmidler. Bruk av rusmidler kan føre med seg en del utfordringer, disse er ofte knyttet til fysisk og psykisk helse, utenforskap og fattigdom. Blant annet kan man oppleve problemer med å fungere godt på skole eller jobb. Videre er det ulovlig å kjøpe og bruke narkotika, og narkotikabruk kan statistisk sett knyttes til andre typer kriminalitet. Bruken av rusmidler kan føre til problemer både for de som bruker det og for andre. De fleste land har derfor regler for å begrense bruken og skadevirkningene.

Avkriminalisering og legalisering er virkemidler som kan brukes på alle rusmidler. I Norge diskuteres legalisering mest med tanke på cannabis, mens avkriminalisering ofte inkluderer flere rusmidler. Begrepene beskriver ulike måter å regulere ruspolitikken på. Selv om det er noen viktige forskjeller brukes de ofte om hverandre.

Avkriminalisering

Avkriminalisering betyr at bruk og salg av ett eller flere rusmidler fortsatt er forbudt, men at det ikke lenger er en kriminell handling. Det er altså ulovlig på samme måte som det for eksempel er forbudt å kjøre fortere enn fartsgrensa.

Forskjellen fra tidligere er at lovbruddet ikke føres i strafferegisteret, men man kan fortsatt få reaksjoner som for eksempel bøter eller gebyr, samfunnstjeneste, tvungen behandling, undervisning, tap av bevegelsesfrihet og så videre. Dersom du blir tatt for bruk av narkotiske stoffer etter en avkriminalisering, vil du kunne få en slik sivilrettslig reaksjon. Da er det ikke nødvendigvis politi og rettsvesenet som står for vurderingen av sanksjonene, det kan for eksempel være en nemnd eller gruppe av fagpersoner som er oppnevnt for å gjøre en slik jobb.

Hvis du har lest litt om narkotikapolitikk har du sikkert hørt om Portugal. I Portugal har man avkriminalisert bruk og besittelse av alle rusmidler. Hvis man blir tatt med det de har som er definert som brukerdoser må man møte for en nemnd. Hvor stor brukerdosene er varierer for de ulike typene av narkotika. I nemndmøtet vurderes det om man har et rusproblem, og det bestemmes ut ifra dette hvordan man går videre. Nemnden har mange forskjellige virkemidler de kan bruke dersom de finner ut at noen har et rusproblem eller andre problemer som det trengs hjelp til å håndtere. Dette kan for eksempel være behandling eller et vedtak at man ikke får være rundt spesifikke miljøer eller mennesker. Hvis man bryter bestemmelsene som er vedtatt på dette møtet kan det få konsekvenser, som for eksempel bøter eller strengere tiltak. En annen relatert tilnærming er nedkriminalisering. Det betyr at man reduserer straffen for narkotikalovbrudd. Nedkriminalisering kan gjøres gjennom instruksjer til politi og rettsvesen, uten at man trenger å endre lovverket.

Legalisering

Legalisering betyr at bruk og salg av ett eller flere rusmidler blir lovlig, men det vil fortsatt være regler for hvordan produksjon, salg og bruk skal skje. Som for alkohol i dag kan det være begrensninger på hvem som får lov til å produsere, når og hvor det kan selges og til hvem man kan selge. Ved legalisering vil en viss bruk være lovlig, og politiet kan ikke slå ned på denne bruken i seg selv.

Et mye brukt eksempel på legalisering finner vi i delstaten Colorado i USA. Her finnes det lovlige måter både å produsere, selge og bruke cannabis på, og det blir regulert omtrent på samme måte som alkohol. Alle over 21 år kan ta del i dette. Det er lov å dyrke et visst antall planter til egen bruk. Videre må man ha en egen tillatelse for å dyrke til salg og for å selge cannabis. Når man kjøper cannabis kan man kjøpe inntil 1 ounce (28 gram) lovlig. Så lenge man holder seg innenfor regelverket får man ingen reaksjoner på bruk.

Medisinsk cannabis

I Norge finnes det allerede mange lovlige medisiner som inneholder narkotiske stoffer. Eksempler på dette er smertestillende som inneholder morfin og munnsprayen Sativex som inneholder cannabisekstrakt. Det er altså ikke ulovlig å bruke narkotiske stoffer i medisin, men før noe brukes i legemidler må det testes nøye og ha dokumentert effekt. Legemidler med narkotiske stoffer brukes ikke for ruseffekt, men for å behandle sykdommer og symptomer. Legalisering og avkriminalisering handler ikke om medisinsk bruk av rusmidler, men om bruk av rusmidler for å oppnå ruseffekt.

Oppsummering

Avkriminalisering og legalisering er to ulike virkemidler i ruspolitikken, men akkurat hvordan de vil gjennomføres vil variere mye fra land til land. Fordi ulike land legger inn forskjellige regler og reguleringer, har utformingen variert mye der man har gjort slike endringer i narkotikapolitikken.

Norsk narkotikapolitikk har flere målsetninger: å holde bruken lav, drive god forebygging og sikre verdighet og helsehjelp for de som trenger det. Det er mange ulike virkemidler knyttet til dette i både rettsvesen, politi, helsevesen, andre offentlige instanser og frivillige organisasjoner. Ulike aktører vektlegger disse målsetningene ulikt, og vil derfor prioritere ulike virkemidler.

Rusreformutvalget leverte sitt forslag til rusreform i desember 2019. Utvalgets flertall anbefaler at bruk og besittelse av visse mengder narkotiske stoffer avkriminaliseres. Et utvalgsmedlem tok ut dissens, og mener blant annet at det bør gjelde egne regler for ungdom under 18. Et mindretall av utvalgsmedlemmene mener at den foreslåtte mengden rusmidler man kan ha på seg uten å bli straffet er for høy. Forslaget var på høring våren 2020 og avventer behandling i Stortinget.

Om Juvente

Juvente er en organisasjon av, for og med ungdom som ønsker en verden basert på menneskeverd og solidaritet der rusmidler ikke skaper problemer. Vi jobber med rusforebygging, ruspolitikk, solidaritetsarbeid og å skape gode, trygge og inkluderende ungdomsmiljøer over hele landet.

Les mer på juvente.no